

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16478 2500 BL Den Haag

Nationaal Glasmuseum
T.a.v. de heer L. Geurtz
Postbus 78
4140 AB LEERDAM

**Inspectie
Overheidsinformatie en
Erfgoed**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16478
2500 BL Den Haag
www.inspectie-oe.nl

Onze referentie
35029351

Datum 1 december 2022
Betreft inspectie beheer collectie Nationaal Glasmuseum

Geachte heer Geurtz,

Hierbij informeer ik u over de resultaten van de op 20 oktober j.l. uitgevoerde inspectie naar het beheer van de collectie van het Nationaal Glasmuseum. In 2017 heeft de Inspectie vastgesteld dat er grote tekortkomingen waren in de registratie van de glascollectie. De nu uitgevoerde inspectie heeft zich dan ook primair gericht op de realisatie van de verbeteringen van deze registratie. Tijdens de inspectie werd ook de opvolging van de andere aanbevelingen in het inspectierapport uit 2017 (op hoofdlijnen) geverifieerd. Het verkort verslag van bevindingen vindt u in de bijlage.

Met de nu uitgevoerde inspectie is vastgesteld dat de tekortkomingen in de registratie van de glascollectie door een voortvarende aanpak voor een groot deel zijn weggenomen. Dit betreft vooral de actualisering van de standplaatsregistratie en de fysieke nummering van de glasobjecten. Het is tevens begrijpelijk dat mede door de Coronaperiode nog niet alle registratieactiviteiten zijn afgerond, zoals het onderzoek naar objecten met een tijdelijke registratienummers en de administratieve vermissingen glascollectie, het toevoegen van digitale afbeeldingen en het opschonen van Memorix. Het museum geeft aan deze activiteiten op te pakken na afronding van de verbetering van de registratiekwaliteit.

Ook is vastgesteld dat het museum een aantal andere verbeteringen in het beheer heeft doorgevoerd. Het museum beschikt nu over een actueel collectieplan, een calamiteitenplan, een procedurehandboek en diverse handleidingen voor het collectiebeheer. Ook heeft het museum maatregelen genomen om de bewaaromstandigheden van de collectie te verbeteren door te zorgen voor een stabiel binnenklimaat in het museum en een andere depotsituatie.

Echter, de bewaaromstandigheden in het externe depot/bankgebouw zijn nog niet optimaal en er is een tekort aan opslagcapaciteit. Daarnaast wil het museum de presentatie in het museum verbeteren met minder objecten in de loopbruggen. Hierdoor zullen nog meer objecten in opslag in het depot moeten gaan. Het museum geeft aan dat door een tekort aan depotruimte het verbeteren van de

presentatie in het museum uitgesteld zal moeten worden. Daarom heeft het museum een onderzoek naar professionele opslag bij diverse kunsttransporteurs uitgevoerd en hoopt de komende tijd een beslissing te kunnen nemen indien er voldoende financiën beschikbaar zijn.

Ondanks de verbeteringen van de glascollectieregistratie ligt er nog een forse opgave in het verbeteren van andere onderdelen van het beheer, zoals het hierboven genoemde objectendepot, maar ook de bewaaromstandigheden van het fotomateriaal en de registratie en digitalisering van de tekeningen. Deze verbeterpunten zijn ook genoemd in het geactualiseerde collectieplan. Niet inzichtelijk is of en op welke termijn het museum met de beschikbare capaciteit en middelen dit pakket aan verbeteringen kan realiseren. Een onderwerp dat ook de visitatiecommissie in haar rapport naar voren brengt.

Met deze brief beschouw ik het geïntensiveerde toezicht naar aanleiding van het inspectierapport 2017 als beëindigd. Door middel van de reguliere toezichtactiviteiten stelt de Inspectie zich op de hoogte van de verdere ontwikkelingen in het beheer van de collectie van het Nationaal Glasmuseum.

Verder adviseer ik u inzichtelijk te maken welke middelen nodig zijn om de noodzakelijke verdere verbeteringen in het beheer binnen een redelijke termijn door te voeren en de consequenties te schetsen voor het beheer met de daarvoor beschikbaar gestelde middelen. In het kader van de inventarisatie van (onvoldoende) beschikbare middelen raadt de Inspectie aan om ook andere risico's voor het collectiebehoud en -beheer te benoemen als er verder geen maatregelen genomen kunnen worden.

Tot slot, de Inspectie zal deze brief onder de aandacht van de beleidsdirectie Erfgoed & Kunsten van het ministerie van OCW brengen.

Met vriendelijke groet,

Drs. H.M. Martijnse
waarnemend hoofdinspecteur erfgoed

BIJLAGE

Verkort verslag van bevindingen inspectie Nationaal Glasmuseum d.d. 20 oktober 2022

Organisatie en beleid

Het collectieplan is in 2022 geactualiseerd. In dit plan zijn het collectieprofiel, de collectiewaardering, behoud en gebruik, toegankelijkheid en ontwikkelingen van de collectie omschreven. Ook zijn er doelen gesteld om de kwaliteit van het collectiebeheer te verbeteren. Volgens het museum zijn de hiervoor benodigde middelen en capaciteit nog niet uitgewerkt.

Registratie

Samenstelling collectie

Het museum heeft in de Monitor 2021-2022 aangegeven dat de omvang van de collectie circa 120.000 objecten is. Het gaat hierbij om circa 12.000 glasobjecten (waarvan circa 1/4 rijkscollectie), 43.231 ontwerptekeningen van de RCE, 44.689 studietekeningen van de RCE en 15.085 negatieven van de glasfabriek.

Stand van registratie: glascollectie

Het actieplan collectieregistratie had betrekking op de glasobjecten in het museum en in het externe depot. De afgelopen drie jaar heeft het museum gewerkt aan het verbeteren van de basisregistratie, standplaats en fysieke nummering van de glasobjecten.

- De basisregistratie van elk object (geen series zoals serviezen meer) zijn de volgende velden ingevuld: huidige eigenaar, inventarisnummer, objectnaam, aantal objecten, beschrijving en huidige standplaats en conditie.
- Onvindbare objecten in Memorix hebben een tijdelijk nummer (TK) en een nieuw record in Memorix gekregen. Deze objecten hebben een sticker met inventarisnummer gekregen. Het aantal TK nummers is op dit moment 3.332 records.
- De administratieve vermissingen glascollectie (zonder standplaats) zijn van 3.750 records na een eerste onderzoek teruggebracht naar 2.832 records.

Het streven van het museum is dat na afronding van de eerste fase van het actieplan elk object een fysiek nummer heeft en in Memorix (via de standplaats) vindbaar is.

Uit de steekproeftrekking van in totaal 60 records/objecten tijdens de inspectie komen nog een paar onvolkomenheden naar voren. Bij 3 objecten kloppen de beschrijvingen en standplaats niet, bij 1 object klopt de beschrijving niet, bij 7 objecten klopt de standplaats niet en bij 3 objecten is de schade niet vermeld.

Het opschonen van Memorix, zoals onder andere de verkoopcatalogi (9.282 records) en de externe bruiklenen 2003/2005 is nog niet volledig uitgevoerd.

Fotografie en nummers

De tweede fase bestaat uit het verbeteren van de registratiekwaliteit door in Memorix alle objecten te voorzien van een afbeelding en de stickers te vervangen door lak-inventarisnummer. Hiertoe is een werkstraat en een fotostudio in het

externe depot ingericht. Circa 5.500 objecten in het depot worden schoongemaakt, genummerd en gefotografeerd. Dit geldt nog niet voor de ca. 2.500 objecten in de dozen uit loopbrug 2 in het depot. Deze ingepakte objecten kunnen pas worden schoongemaakt, genummerd en gefotografeerd als er ruimte in het depot gemaakt is. Hiervoor is nieuwe depotruimte nodig zodat de reeds bewerkte depotcollectie daar opgeslagen kan worden.

Naar verwachting zal eind 2023 de werkstraat en het fotostudio naar het museum verplaatst worden en zullen ca. 7.500 objecten door de straat gaan. Ook de geselecteerde objecten in het museum zullen naar het nieuwe depot gaan als het herinrichten van de bruggen kan starten.

Door de objectfotografie zal er ook een toename van de digitale toegankelijkheid van de collectie op Collectie Nederland te realiseren zijn.

Stand van registratie: papieren en negatieven

De ontwerptekeningen van de RCE in dozen in de archiefkluis van de gemeente zijn gedigitaliseerd, afzonderlijk geregistreerd in Memorix, alleen de standplaats, de conditie en de beschrijving ontbreken in Memorix. Volgens het museum is de registratiekwaliteit wisselend.

De studietekeningen van de RCE in 30 verhuisdozen in het externe depot zijn nog niet geselecteerd, geregistreerd en gedigitaliseerd.

De negatieven glasfabriek van de RCE in de kantoorruimte in het museum zijn geregistreerd en gedigitaliseerd in Memorix, alleen de standplaats ontbreekt in Memorix want het inventarisnummer/fotonummer staat op volgorde in de kast. Van circa 6.000 negatieven zijn ook contactafdrukken gemaakt.

Daarnaast beschikt het museum ook over documentatie/archiefmateriaal, zoals verkoopcatalogi, krantenknipsels, reclame, foto's en briefwisselingen. Het museum moet nog een afweging maken of de studietekeningen, de contactafdrukken en de verkoopcatalogi tot de collectie of tot de documentatie horen.

Presentatie

Op het gebied van presentatie en huisvesting heeft het museum ambities die ook invloed op het collectiebeheer hebben. Ten eerste wordt er onderzoek gedaan naar het samengaan van het museum en de glasblazerij op één locatie in Leerdam. Ten tweede wil het museum de presentatie in het museum verbeteren met een inhoudelijke verhaallijn over de glasfabriek en minder objecten in de loopbruggen. Hierdoor zullen veel objecten in opslag in het depot moeten gaan. Het museum geeft aan dat door een tekort aan depotruimte het verbeteren van de presentatie in het museum uitgesteld zal moeten worden. Tijdens de lockdown heeft het museum de tentoonstellingszalen in de villa's opgeknapt en heringericht en alvast een herinrichtingsproef gedaan met een loopbrug (Brug 2).

Behoud

Opslag en depot

Met de verhuizing van de depotcollectie in 2020 naar een voormalig bankgebouw in het centrum van Leerdam zijn de omstandigheden verbeterd ten opzichte van de situatie in 2017 in de glasfabriek. De tussentijds opgeslagen collectie uit het zolderdepot in het museum is naar het externe depot verhuisd en is de vrijgekomen ruimte sinds 2021 als tentoonstellingsruimte in gebruik genomen.

Ook de studietekeningen van de RCE zijn in 30 verhuisdozen inmiddels van het museum naar het externe depot verhuisd. Echter zijn de bewaaromstandigheden in het externe depot/bankgebouw nog niet optimaal en er is een tekort aan opslagcapaciteit (volle stellingkasten, verhuisdozen op de grond en op de kasten). Daarom heeft het museum een onderzoek naar professionele opslag bij diverse kunsttransporteurs uitgevoerd en hoopt de komende tijd een beslissing te kunnen nemen indien er voldoende financiën beschikbaar zijn.

De ontwerptekeningen van de RCE zijn sinds 2017 in de geklimatiseerde archiefkluis van het gemeentehuis opgeslagen.

De negatieven van de glasfabriek zijn in een kast in het kantoor in het museum opgeslagen. Deze situatie is niet ideaal voor de opslag van negatieven. Bij het open van een lade ruikt men een zurige lucht; de papieren hoezen zijn mogelijk niet meer zuurvrij en de klimatologische omstandigheden (werkkamertemperatuur) passen niet bij een verantwoorde koele opslag van negatieven.

Glasziekte en binnenklimaat

Een kleine duizend objecten uit de collectie heeft Glasziekte. Oorzaak en maatregelen zijn nationaal en internationaal onderwerp van onderzoek. Het museum heeft de 'zieke' objecten geselecteerd en uit de opstelling gehaald en in het kantoor en in het externe depot bij elkaar gezet in afwachting van te nemen maatregelen. Naast de samenstelling van het glas blijkt ook het binnenklimaat van invloed op het ziekteverloop te zijn. Uit metingen met dataloggers wordt duidelijk dat het binnenklimaat in het museum vooral in de loopbruggen erg fluctueert. Hiertoe heeft het museum in 2022 ontvochtigers en airco's aangeschaft om het binnenklimaat te verbeteren.

Veiligheidszorg

Het museum heeft diverse maatregelen genomen om schade aan de collectie te beperken. Er is een handleiding opgesteld en vrijwilligers krijgen instructies in het omgaan met de objecten. Daarnaast mogen vrijwilligers alleen onder supervisie van de collectiebeheerder of conservator de objecten hanteren. Incidenten worden geregistreerd op een schadeformulier. In 2022 is het calamiteitenplan gereed gekomen. Calamiteitenoefeningen staan voor 2023 op de planning.

Administratieve organisatie

Op basis van geselecteerde 15 procedures van Spectrum 5.0 heeft het museum een procedurehandboek collectiebeheer opgesteld. De collectiebeheerder houdt toezicht op de juiste uitvoering van de werkzaamheden volgens de procedures. Ook zijn er handleidingen voor het hanteren van objecten, voor de objectregistratie en voor de objectfotografie opgesteld en wordt op de uitvoering volgens handleiding gelet.